

Referat

Møte om: Langsiktige styringsutfordringer i Arbeids- og velferdsetaten

Saksnr.:

Til stede: **Arbeids- og velferdsdirektoratet:**
Arbeids- og velferdsdirektør Joakim Lystad, direktør for utviklingssekretariatet Ingunn Midttun Godal, økonomidirektør Per O. Fjell, tjenestedirektør Bjørn Gudbjørgrud, IKT-direktør Nina Aulie, seksjonssjef Grethe Øwre, ytelsesdirektør Kjersti Monland

Arbeids- og sosialdepartementet:
Ekspedisjonssjef Ulf Pedersen, ekspedisjonssjef Rune Solberg, avdelingsdirektør Espen Opjordsmoen, avdelingsdirektør Solgunn Tverfjell, seniorrådgiver [redacted], avdelingsdirektør Ellisiv Taraldset, seniorrådgiver [redacted], seniorrådgiver [redacted], seniorrådgiver [redacted], seniorrådgiver [redacted] (ref.)

Dato: 21.10.2014

Møteleder: Ulf Pedersen

Referent: [redacted]

Kopi: Riksrevisjonen, BLD

Særmøte om langsiktige styringsutfordringer

1. Innledning ved departementet
2. Presentasjon av omverdensanalysen og diskusjon av utfordringsbildet og konsekvenser for Arbeids- og velferdsetaten
3. Nasjonale satsinger og prioriteringer i utviklingsporteføljen. Diskusjon om ambisjoner/målbilde og gap
4. Analyser av økonomiske konsekvenser for Arbeids- og velferdsetaten frem mot 2018
5. Diskusjon om prioriteringer og forslag til tiltak for å nå ambisjonene

1. Innledning

Departementet innledet kort om formålet med møtet. Møtet er det andre møtet i en halvårlig dialog mellom departement og direktorat om langsiktige styringsutfordringer i Arbeids- og

velferdsetaten. Hensikten er å diskutere sentrale utviklingstrekk og risikoer, samt mulige strategier, prioriteringer og tiltak for å møte utfordringene på noe lengre sikt. Møtene skal integreres i den årlige styringsdialogen og avholdes på vår/sommer og høst.

2. Presentasjon av omverdensanalysen og diskusjon av utfordringsbildet og konsekvenser for Arbeids- og velferdsetaten

Innledningsvis viste direktoratet til at viktige prioriteringer for Arbeids- og velferdsetaten fremover er:

- Øke overgangen til arbeid ved økt ressursinnsats
- Modernisering for å gi økt fleksibilitet og effektivitet i ytelsesforvaltningen
- Gi bedre brukeropplevelser

Direktoratet presenterte deretter funn fra sin omverdensanalyse. Endringer i befolkningen og brukergrupper vil ha konsekvenser for krever endringer i NAV og forsterker ikke minst behovet for samarbeid med andre. Når det gjelder samhandling med andre sektorer, er det viktig med avklaringer som tydeliggjør ansvarsdeling når det gjelder blant annet språkopplæring, helse/psykiske lidelser og videregående opplæring. Det er f.eks vanskelig for NAV å tilby tiltak og oppfølging som gir økt overgang til arbeid for personer uten grunnopplæring i norsk. Det er viktig at både direktoratet og departementet arbeider for å klarlegge ansvarsdeling og etablere konkrete og forutsigbare samarbeidsmodeller mellom NAV og andre aktører som skoleverk, helsesektor og den enkelte tiltaksarrangør og arbeidsgiver.

Det stilles også større krav til at NAV må holde tritt med den teknologiske utviklingen. Dette gir både utfordringer og muligheter. Brukerne vil kreve at forvaltningen tilbyr tjenestene i takt med teknologisk utvikling og brukernes fortrukne kanaler i samhandlingen med etaten. Direktoratet registrerer et sterkere politisk ønske om reformer, men samtidig er det uklart hva som blir utfallet av de ulike prosessene. Det stiller store krav til systemenes fleksibilitet. Ekspertgruppen ser også klare forbedringsmuligheter i NAV.

Direktoratet redegjorde videre for arbeidet med forberedelser til kommunereformen. Direktoratet har blant annet satt ned en arbeidsgruppe som skal drøfte hvilke oppgaver som kan være aktuelle å overføre til kommunene i forbindelse med gjennomføring av ny kommunestruktur. Direktoratet utreder også IKT-messige konsekvenser av en kommunereform. Utredningsarbeidet viser betydelige IKT-messige utfordringer, blant annet fordi NAVs saksbehandlingssystem er bundet til kommunestrukturen. Kommunereformen gir imidlertid også muligheter gjennom større kompetansemiljø og muligheter for endret oppgavedeling mellom stat og kommune som kan gi en tydeligere og mer effektiv organisering.

Oppsummert får arbeids- og velferdsforvaltningen flere brukere, og flere krevende brukere. Forventingene til kvalitet i NAVs tjenester og møter med brukerne vil fortsette å øke og den teknologiske utviklingen gir flere muligheter enn etaten klarer å utnytte. Kommunereformen kan også gi nye muligheter, og det blir viktig å klare å utnytte dem.

Departementet kommenterte at når det gjelder samhandlingen knyttet til utdanning, bidrar departementet inn i arbeidet med en Melding til Stortinget om livslang læring og utenforskap. Meldingen vil blant annet omhandle ansvarsdeling når det gjelder grunnopplæring for innvandrere. Det er viktig med avklaringer om hvilket ansvar som skal ligge til NAV og hvilket ansvar som skal ligge til andre aktører som NAV samarbeider med.

Når det gjelder forberedelser til kommunereformen, bidrar departementet inn i arbeidet til ekspertgruppen og i arbeidet med stortingsmeldingen som kommer til våren. Det har vært dialog med direktoratet angående muligheter for å flytte oppgaver innen arbeids- og velferdsforvaltningen fra stat til kommunene. Dersom direktoratet har andre innspill i denne prosessen, er det viktig at disse formidles til departementet innen medio november.

Direktoratet er også bedt om å vurdere konsekvenser og nødvendige forberedelser på systemsiden for å legge til rette for en varslet kommunereform. Når svarbrevet på denne bestillingen foreligger i november, vil departementet ha en nærmere dialog om problemstillinger og fremdrift i dette arbeidet.

3. Nasjonale satsinger og prioriteringer i utviklingsporteføljen. Diskusjon om ambisjoner/målbilde og gap

Som ledd i arbeidet med å utvikle organisasjonen videre, gjennomfører direktoratet en organisasjonsundersøkelse som skal få frem styrker, svakheter og særpreg med virksomheten. Det gjennomføres også piloter/forsøk knyttet til ledelsesplattformen. Iverksettelse av videre tiltak for 2015 knyttet til ledelseplattformen skal ses i sammenheng med resultater fra organisasjonsundersøkelsen.

Direktoratet redegjorde deretter for nasjonale satsinger. Nasjonale satsinger under tjenestelinjen som ble trukket frem er veiledningsplattformen, arbeidsmarkedsplattformen, standard for arbeidsrettet oppfølging, oppfølgingen av kanalstrategien og opplæring for nyansatte. I tillegg ble det orientert om forsøk knyttet til tidlig sykefraværsoppfølging i Hedmark, Akershus og Oppland. Under ytelsesområder ble det orientert om videre spesialisering av forvaltningsenhetene og virksomhetsutvikling i ytelseslinjen.

Direktoratet redegjorde deretter for prioriteringer i utviklingsporteføljen. Dersom Arbeids- og velferdsetaten fortsetter eksisterende utviklingstakt, vil etaten stå i fare for ikke å nå målene frem mot 2020. Det er behov for ytterligere effektivisering og utvikling for å lukke dette gapet. Dette krever at direktoratet styrker utviklingsporteføljen, og at det i større grad skapes rom for flere gevinstdrevne tiltak. Dagens portefølje er i stor grad rettet mot lovpålegg og automatisering av arbeidsprosesser. Direktoratet har startet diskusjoner om handlingsrommet for strategiske veivalg som i større grad vrir utviklingsporteføljen mot tiltak som bidrar til økt tilgjengelighet for brukeren og kostnadsbesparelser/effektivisering, ikke minst for å frigjøre ressurser til den arbeidsrettede oppfølgingen.

Departementet kommenterte at det er viktig at direktoratet klarer å skissere valgalternativene på en slik måte at vi får et godt grunnlag for diskusjon rundt strategiske veivalg fremover. Selv om man velger et tyngdepunkt for prioriteringer, vil det være behov for tiltak som støtter opp om alle dimensjonene framover. Når det gjelder lovpålagte endringer, blir det viktig med en dialog med direktoratet rundt hva som vil kreves av utvikling og hensiktsmessige tidsfrister for gjennomføring i lys av andre prioriterte prosjekter.

4. Analyser av økonomiske konsekvenser for Arbeids- og velferdsetaten frem mot 2018

Direktoratet presenterte forventede rammer og kostnader for 2015-2018. Estimaten viser et betydelig avvik mellom forventet budsjetttramme og forventet kostnadsutvikling som følge av endringer i oppgavemengde og behov for tiltak i utviklingsporteføljen. Det ble presisert at det er betydelig usikkerhet i analysene. Samtidig viser analysene at det er nødvendig med betydelig effektivisering og gevinstdrevet utvikling for å lukke gapet.

Departementet viste til at det er viktig å gjøre så gode estimer som mulig på dette og at det vil være behov for videreutvikle de økonomiske analysemodellene fremover for å understøtte dialogen om strategiske veivalg.

5. Diskusjon om prioriteringer og forslag til tiltak for å nå ambisjonene

Det er enighet om at det er ønske om å få til gode strategiske diskusjoner mellom departement og direktorat om prioriteringer og tiltak for å nå ambisjonene for Arbeids- og velferdsetaten fremover.

Departementet kommenterte at det er viktig at direktoratet involverer departementet når det er snakk om tiltak og prioritering som ligger under departementets ansvarsområde, f.eks i forhold til regelverksendringer. Departementet viste også til at det er viktig at omverdensanalysen videreutvikles slik at vi får økt forståelse for utfordringsbildet og konsekvenser for etaten. Vi trenger også økt kunnskap om NAVs brukergrupper og at arbeidet med å styrke den kunnskapsbaserte tjenesteutviklingen fortsetter slik dette blant annet kommer til uttrykk i langsiktig plan for styrking av oppfølgingsarbeidet og i arbeidet med å følge opp rapporten om kunnskapsutvikling på arbeids- og velferdsområdet.

Konklusjon: Neste særmøtet om langsiktige styringsutfordringer blir våren 2015. Departementet vil ha dialog med direktoratet rundt forberedelser til dette møtet.